

תדר רגישות

עוזי צור
13.01.2012
12:00

"לא למכירה" - מאוסף האמנות של עודד שתיל, אוצרת טלי כהן גרבוז, הגלריה לאמנות במרכז ההנצחה, טבעון

יש הרואים באספנות מחלה, אובססיה כפייתית. אך זו מחלה נהדרת, המתגמלת את בעליה, כפי שמעידה התערוכה מאוסף האמנות של עודד שתיל. זכיתי לראות את האוסף דחוס בדירת שלושת החדרים של שתיל, ועכשיו בחלל הנאה של הגלריה במרכז ההנצחה בטבעון, באצירתה הרגישה והיפה של טלי כהן גרבוז. ברגישותה מצליחה האוצרת להמחיש את החוט העובר בין כל פרטיו של האוסף המעודן והיפה ומחבר אותם לגוף אחד. האוסף מעניק השראה ותקווה לכל אדם אספנים מתחילים שאינם עשירים או בעלי תואר באמנות אך בוערת בהם אהבה גדולה לאמנות ויש בהם הבנה הנרכשת עם הזמן - לרכוש יצירות של אמנים צעירים, מתוך האזנה לקולם הפנימי.

התערוכה מאפשרת גם לאספן עצמו להתבונן באוסף שלו בעיניים חדשות בזכות מלאכתו של האוצר "הזר". מפאת חוסר מקום אגע רק במעט מהמוצג בתערוכה, שגם היא מציגה רק חלק מהאוסף השלם. מגזרת של אירית חמו מציגה אשכול העשוי מגיזורי ז'ורנלים שונים בגוונים של עלים, פרחים ופירות - דוגמה ליכולתו של האמן להפוך מוץ לזהב. חנה מגד מציגה סייסמוגרף אופקי, מתאר ההרים המקיף את טבעון, לצד העבודה של אלינה ספשילוב: נר של צמח האגבה המתרומם בריתמוס מוסיקלי. הדפס צילומי של דורון רבינא לוכד בהבזק פלאש ענף בודד של עץ השקד על רקע חשוך, המעניק לו חושניות ארוטית. עמוד הטוטם של חגי ארגוב מוטבע על מעטפת דואר, שבראשה רשום ראשו הערוף של האמן.

עבודה מופלאה מ-1996 של טל מצליח היא "כשהטורפים בקלפים": שני עמודי עשן בטוש שחור מסתירים שני עמודי טקסט מודפס, מכוסים קשקשים בצהוב, ומתחת נרשם בקו עדין נוף גן עדן. אלחנדרה אוקרט הופכת ציור לפיסול ב"ממלכות לכתר": בתוך קופסת פרספקס שקופה מונחים מאות ניירות פרגמנט שהוטבלו בצבע אדום, והם הולכים ומלבינים ככל שהעין מטפסת. בעבודה של רקפת וינר עומר נראה גבר שעיר וקירח שמיקרופון מכה בחזהו, בהתכה מסויטת של רישום וציור טורד ומעיק.

רותי הליביץ כהן הופכת כתם שחור לתאומים סיאמיים, שכפור תכלכל מכסה את חוסר האונים שלהם. הנער של רות שלוש מותח רוגטקה, באיכות רישומית נדירה המתכתבת עם הקנטטה בחמישה בתים של תמר גטר התלויה מנגד, ובה בכל בית, בכל דף, בגיר לבן עם נגיעה של כתום על רקע כחול, נערה עירומה המותחת אותה רוגטקה. דיוקן עצמי מרגש ומצמרר של יעקב מישורי הצעיר נמחק והולך ונולד מחדש ברישום בטוש שחור. פסל זעיר של טמיר ליכטנברג ממצה את תורתו: אנקול או קרס חכה מונח בשבר בקבוק באופן המדגיש את קטלנותו. הדג האנושי של אסי משולם הופך באבולוציה מואצת לאסי משולם. יואב שביט

מוצג על ידי עופות ערופי ראש, שהאורחים בתערוכתו הזמנו לטבול את זנבותיהם בקעריות צבע, למתוח את הקפיץ, ולשחרר על המשטח הלבן. מה שנשאר הוא עדות למה שנמלט מהשוחט.

אורן בן מורה - "מלונית", גלריה נגא, תל-אביב

רוב ציוריה של אורן בן מורה עשויים ברומנטיקה הקולנועית המתעתעת של מלונות דרכים. יש בהם אהבות אסורות, מאבק ציורי בין האינטנסיביות לבין האשליה הרכה של הציור הסופי, בין הגרפיות הנוקשה של גירי פנדה לבין שמנוניות הכתם, עד שהקו היה לכתם. הפנדה אולפה, אך לא עד תום, והיא משמרת את המאבק בין החומרים. אפשר לבחון את האיכות הציורית הפלסטית של בן מורה בקטעי הציורים שבהם היא מכירת קטעי אור על חושך או ההפך.

כזה הוא הציור הפנורמי "ויטראז". על החושך מכירת בן מורה קטעי אור צבעוני ולבן, כתמים שטוחים וקטעים נפחיים, כמעט מפוסלים. יש להרכיב את מובנם, וכך גם את הדמות הנשית, מטרונה כבדת גוף בשמלה מעידן אחר, המפוסלת ב"אור". הציור מוהל הילה של אהבה נכזבת ורמזים של סיפור מתח, כפילם נואר הנפגש עם סיפור קצר של צ'כוב. תחושת "הסרט האפל" ספוגה ברבים מציוריה של בן מורה. ב"טרקלין ב" נפתח חדר הסבה אל הנוף שבחוץ: נוף שקיעה דרמטי, כשקיעה המשמשת רקע ל"צעקה" של מונק. אחרי שהעין החיצונית והפנימית הרכיבו את התמונה כדאי לבחון אותה מקרוב: לראות איך כל חי צומח. הייחודיות של טכניקת הפנדה יוצאת לאור או לחושך. המרכיבים השונים של מצע הציור לא ממש נטמעים זה בזה, אלא נותרים כמעט כל אחד לעצמו.

ב"סדר חדש" מוצג תפנים חדר לילי מורכב יותר; דמות נשית, כמעט מנוחשת, חודרת אל מרכזו, בוחנת את פרטי החדר הזניח שקם על יצרו. כדאי לבחון מקרוב, בצדו הימני של הציור, את מפגשם של מלבן האהיל הצהבהב וקטעי הקיר האפרורי. קו של חושך ארגמני היורד מהווילון לאורך האהיל מפריד בינו לבין הקיר - זה קטע מופשט כמעט, המכיר מחומרות גירי הפנדה. בציורים "אש" ו"להבה" בן מורה כמו מבודדת את האלמנט המהותי הזה שבציוריה ובוחנת אותו לגופו. ה"אש" נהפכת לישות ממשית וחומרית, פושטת ולובשת צורות כמחול ציפורי אש, ה"להבה" נדמית לפניקס אגדי - וזה אחד הציורים היפים והעשירים בתערוכה. ב"עצור" מגיחה בן מורה מהלילה אל היום, אך היום הזה אוצר את אופל הלילה, את אלימותו האניגמטית, בלי כל ניסיון לפשר בין שני ההפכים הללו.

במיעוטם של הציורים לא נשמרת רמת מתח ואיכות ציורית - למשל ב"נרות בשחת" ו"צריח", שהם נרפים וסתמיים משהו; או בציורים "מזרקה" ו"פרחים", שנדמה שהם שייכים לשלב מוקדם יותר וסובלים מפטפט יתר. אצירה מהודקת יותר היתה מיטיבה עם התערוכה הטובה מאוד. את התערוכה מלווה קטלוג צנוע, שתצלומיה של כנרת לוי ואיכות ההדפסה מצליחים להעביר בו משהו מחומריות העבודות והמתח חשוק השיניים הדחוס בהן.